

ОТЧЕТЕН ДОКЛАД
НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ
НА СЪЮЗА НА АРТИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ
ПРЕД ОБЩОТО СЪБРАНИЕ ЗА ПЕРИОДА
ЮЛИ 2017 – СЕПТЕМВРИ 2021

Уважаеми делегати,

Годините, които изтекоха от предходното Общо събрание на САБ могат да бъдат отчетени като изключително тежък мандат в контекста на световната здравна криза и усилията за преодоляване на остатъците от предхождащата финансова криза. Въпреки това Съюзът успя да запази уникалността си на творческо-синдикална организация, която представлява и защитава позициите на своите членове пред работодателите в театрите и пред възложителите по договори – пред държавни органи и сродни организации.

ОРГАНИЗАЦИОННО СЪСТОЯНИЕ НА САБ

Към настоящия момент в Съюза на артистите в България членуват 1012 души, които са разпределени в 29 дружества и 11 гилдии. Числеността на Съюза безспорно е важен критерий за дейността, но с предимство са активните и мотивирани членове с идеи, които припознават в съюзната организация своите стремежи и интереси.

През периода активността на дружествата и на гилдиите беше различна. Въпреки създадения орган Съвет на Гилдиите и приемането на всички необходими правилници, през отчетния период за съжаление неговото действие беше по-скоро символично и не можа да се изпълни с дейност и съдържание. Обстановката на световна пандемия нанесе своето негативно отражение и върху синдикалната дейност, както и върху дейността на сценичните изкуства като цяло. Голяма част от мандата премина в условия на

извънредна епидемична обстановка и законодателство. В известен смисъл може да се отчете като успех както оцеляването на организацията, така и на структурата на сценичните изкуства.

Като творческо-синдикална организация Съюзът на артистите в България не допусна да бъдат заличени театрални структури, с изключение прекратяване дейността на няколко общински театъра. Защитени бяха възнаграденията на заетите в сферата на сценичните изкуства чрез предоставяне на субсидия за изплащане на средства по допълнителна компонента в размер на брутните възнаградения и социалните осигуровки чрез изменение в ПМС 31/12.02.2016 г., Държавен вестник бр. 102/2020 г. В тази тежка обстановка активността на дружествата и гилдиите трябваше да бъде по-голяма. За творците на свободна практика беше осигурено финансиране по проекти от Национален фонд „Култура“. Подписаният Браншов трудов договор и договорените в него коефициенти определено създават условия за по-достойни възнаградения. Редица текстове „по възможност“ отпаднаха и договореното в споразумението, вече е задължително за прилагане.

Съществува обаче проблемът, че Браншовият колективен трудов договор не е припознат от Общинските власти в страната. Така общинските театри (включително столичните, освен Столичния куклен театър) на практика не могат да се възползват от договореното в него. Необходимо е да се положат допълнителни усилия той да бъде подписан и от съответните общински власти.

За съжаление и през този отчетен период има дружества, които не съумяха по едни или други причини да организират членството си и въпреки многократно проведените разговори с тях, статутът им е неясен. Все още съществува нередовното и непълно внасяне на членски внос, което е в нарушение на устава.

Икономическата и здравна нестабилност оказва влияние върху всички. В отчетния период САБ осигури синдикална и правна защита на своите членове,

което е особено важно в условията на делегирани бюджети и големите права предоставени на отделните директори на театрите.

СИНДИКАЛНА ДЕЙНОСТ

➤ САБ е асоцииран член на КНСБ. Обстоятелството, че организацията е представена на национално ниво, в отчетния период позволи да се работи активно и да се подпише отново Браншов договор с Българската асоциация на работодателите в областта на културата (БАРОК) и (СРОК), Конфедерация на независимите синдикати в България (КНСБ), Конфедерация на труда „Подкрепа” и Министерство на културата. През 2020 г. в новия Браншови колективен трудов договор се постигна увеличение на коефициента на възнаграждение за актьори от 1,5 на 1,6%.

➤ В условията на подписания договор председателят на дружеството не е формална фигура, а е връзка на дружеството с ръководството на театъра, с УС на САБ и с останалите дружества в страната. От неговата активност в най-голяма степен зависи информираността на неговите членове, участието им в живота на Съюза и доверието към организацията, като цяло. Негово задължение е на база Браншовия договор да изготви и предложи колективен трудов договор, отразяващ спецификата на труда в театъра.

Освен за назначените на трудов договор в бранш „Театър” се договориха защитни клаузи и за работещите на свободна практика творци, в посока на действащи защитни тарифи за снимки и дублаж. Но на практика те не се приемат от редица телевизии и продуценти с мотивацията, че нарушават свободната конкуренция и пазар, за което има и съдебна практика.

В Браншовия договор се договориха редица социални придобивки, които все още не са реализирани. Бяха договорени срокове, които не са спазени поради смяната на кабинета.

➤ През мандата САБ се включи активно като партньор в театралната реформа в частта по изработване на методика и стандарти. Битките с държавната администрация са тежки и изискват много усилия за разработката

и защитата на тези механизми. САБ не отхвърля възможността, а напротив, има идея да инициира преразглеждане на методиката и единните стандарти и то в посока на създаване на балансирана формула, която да отразява освен обема на приходите и качествените достойнства на театралния продукт. През новия мандат Съюзът на артистите заявява, категоричното си намерение за организиране на широк дебат за програмно финансиране и държавни поръчки, при така наречените погранични театри. В приетите стандарти има редица неясноти – например не са разчетени средства за платен отпуск. През следващия мандат вниманието и усилията на организацията следва да се насочат още по-уверено към стремежа за увеличаване на доходите и пенсиите в нашия отрасъл. Нарушени са пропорциите между отделните длъжности и професии, изискващи отделни образователни нива – не са договорени минимални осигурителни доходи. Затова административно са приравнени към минималната работна заплата. В нашата отраслова сфера е добре да се въведе фактически и нормативно-законодателно и принципа на минимален отраслов доход – договорен с една справедлива формула. В пенсионната система е необходимо да се въведат индивидуални пенсионни коефициенти с данни не общо за страната, а по-прецизни отнасящи се само до нашия отрасъл. Поради факта, че средният осигурителен доход за нашия бранш е по-нисък от този за страната, а той участва като делител, считаме че при пенсиониране, ако се въведе този отраслов принцип хората ще получат с 30 – 40 % по-високи ИК. През мандата САБ взе участие при разрешаването на индивидуални и колективни спорове, тази практика следва значително да се активизира.

Добрите резултати постигнати при договаряне на минималните ставки за работещите в дублажа и тези, които активно участват в заснемане на филмови продукции с някои телевизии, бяха пренебрегнати от медийните доставчици като недопустима намеса в конкуренцията. Сега е на ход сериозно да бъде разработен вариант за колективно договаряне на тези въпроси с браншовите организации на медийните доставчици, както и инициатива за промени в

закона за Радиото и телевизията с текст за задължителен дублаж на български и то изпълнен от професионалисти с гаранция за техните качества от САБ. Специално внимание е необходимо да се обърне и на прилагането в България на Плана за възстановяване и устойчивост на Европейския комисия. До момента в този план сектор Култура е пренебрегнат с изключение на минимални средства за общините.

ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

През мандата финансовата дейност се характеризира със следните показатели:

1. Численост на персонала и средна работна заплата:

Организацията е работила със 7 щатни бройки и Председател на изборна длъжност. Шест от тях са назначени по програма „Мелпомена”, което спестява средства на Сдружението. За периода 2017 – 2021 г. сме получили финансова подкрепа общо в размер на 257 480.02 лв., т. е. средно по 57 хил. лв. годишно. Увеличеният размер на помощта по програмата се дължи на покачилите се прагове за финансиране и ръстът на минималната работна заплата. Средната работна заплата за заетите в ЦУ на САБ за периода г. е 1081.25 лв. (без субсидията) и е под средната за отрасъла, която е 1399лв. и 65% от средната за страната.

2. Дълготрайни материални активи:

По време на мандата не са придобити – респективно не са отписани Дълготрайни материални активи. Общата стойност на ДМА към 31.12.2021 г. е 634 хил. лв., от тях Земи 79 хил. лв. и Сгради 481 хил. лв. Централният офис на САБ беше ремонтиран основно преди около 10 години и в момента се нуждае от освежаващ козметичен такъв. През предходния мандат на практика се изгради нова Библиотека на Съюза, находяща се в самостоятелно удобно помещение (наша собственост) в центъра на София на ул. „Кузман Шапкарев”. Ремонтът там се извърши с натурално дарение от строителни фирми. Съюзът нямаше да се справи да покрие този вид възстановителни

дейности без спонсорска подкрепа, поради липсата на ресурс. С помощта на дарител се постави и нова метална врата. За съжаление Библиотеката на САБ отчаяно се нуждае от подмяна на старата, амортизирана, дървена дограма, както и преработка на санитарния възел. Изброените ремонтни дейности е невъзможно да бъдат включени в проект за финансиране, а организацията няма средства за тях. За това финансово-счетоводния отдел кандидатства по проект пред НФК. В отчетния период библиотечният литературен фонд е на стойност 25 475.47 лв. Наличните парични средства в началото на периода са били 104 042.29 лв., а в края 236 328.89 лв. През този мандат съгласно предходно решение на общо събрание се прекрати практиката да се отпускат вътрешни заеми – САБ няма не възстановени парични средства. Депозитите в библиотеката са нараснали с 3940 лв. поради увеличения брой на читателите.

3. Здравен фонд:

През периода 2017 – 2021 г. набраният приход е 83 318.50 лв., като източниците на придобитите средства са:

3.1. Продажбата на Билети и ВИП покани за Церемониите ИКАР, в размер на 10853.50 лв., за периода 2021 г. – 1200 лв.;

3.2. Приходите от членския внос възлизат на 22 510 лв.;

3.3. Даренията възлизат на 25 105 лв. /основен дарител Фондация ИКАР/

Общият разход за здравно подпомагане на съюзни членове за периода е 62 385 лв. Разполагаемото салдо към 31.12.2021 г. на ЗФ при САБ е 63 118.56 лв. От както съществува ЗФ са покрити леченията на 209 съюзни членове, само през този мандат те са 64 души.

От всички изброени по-горе източници на финансиране на Здравния фонд, устойчив характер имат само постъпващите суми от членския внос, в размер на 5 лв. на човек, както и приходите от продажбата на билети и ВИП покани за Церемониите ИКАР. През периода на пандемията приходите от продажбата на билети и ВИП покани бяха силно занижени, което наруши принципът на устойчивост. Всички останали спомоществователи имат непостоянен

характер, а част от тях са еднократни. Има и случаи, в които творци отличени с „Икар” даряват финансовия еквивалент на наградата в полза на фонда.

Здравният фонд при Съюза на артистите в България има правилник, публикуван на нашия сайт (www.uba.bg), където са посочени условията за управление на средствата, както и правилата за отпускане на помощ на членовете.

4. Социален фонд: От 2015 г. към САБ е създаден Социален фонд, за който е изработен Правилник за набиране и разходване на средствата постъпващи в него.

Източници за набиране на средства са:

4.1. 50% от продажбата на Билети и ВИП покани за Церемониите ИКАР – 10853.50 лв. за периода на целия мандат.;

4.2. Дарения;

4.3. Приходи от наеми на ателиета на САБ.

Средствата се изразходват съгласно правилника на Социалния фонд, както следва:

- Студентски стипендии: подбрани с критерий успех и социално положение под прага на бедност. През отчетния период бяха подкрепени: 10 студента през 2018 г. на обща стойност 8074 лв. ; 11 студента през 2019 г. на обща стойност 8017 лв.; 4 студента през 2020 г. на обща стойност 3900 лв.; 9 студента през 2021 г. на обща стойност 8995 лв. От 2021 г. освен студенти от театралните специалности на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов” и Нов български университет бяха включени и обучаващите се в Театрален колеж „Любен Гройс”.

- Социално подпомагане на 10 души пенсионери с пенсии под прага на бедност, който за 2021 г. е 369 лв.; за 2017 г. – 10 души на обща стойност 12 000 лв.; 2019 г. – 11 души пенсионери на обща стойност 9650 лв.; 2021 г. – на 8 души пенсионери на обща стойност 8814 лв. Максималният размер на помощта е 1200 лв. на всеки пенсионер за цяла календарна година.

Основните икономически показатели за периода са:

**СПРАВКА ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2017-2020
В ХИЛЯДИ ЛЕВА**

ПРИХОДИ/РАЗХОДИ	ПЕРИОД	ПЕРИОД	ПЕРИОД	ПЕРИОД	ПЕРИОД	ОБЩО
	2017	2018	2019	2020	31.12.2021	
А: СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ ПРИХОДИ	50	49	50	48	48	245
Б: НЕСТОПАНСКА ДЕЙНОСТ ПРИХОДИ	255	231	297	265	307	1355
ОБЩО ПРИХОД	305	280	347	313	355	1600
В: РАЗХОДИ СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ	47	46	43	48	65	249
Г: НЕСТОПАНСКА ДЕЙНОСТ РАЗХОДИ	259	281	294	308	245	1387
ОБЩО РАЗХОД	306	327	337	356	310	1636
Резултат общо	-1	-47	10	-43	45	-36

ПОЧИВНИ БАЗИ

➤ През предходния мандат САБ си възстанови собствеността върху земя от около 15 дка на **Почивна база „Ахтопол”** с окончателно съдебно решение срещу община Царево. Има разлика в наша полза от около 1 декар между скица и съдебно решение. Теренът на почивната база е обединен в един общ парцел, като има решение от предишното Общо събрание за продажба на половината от него, което не се осъществи. С помощта на архитект Захариев се изготви проект за изграждане на нова база, който е на разположение в САБ, но финансирането на такъв огромен обект е трудно. По принцип НПО-тата са изключени от Евро проектите, единствения вариант на този етап е Съюзът да бъде включен в проект на конкретна община, но в повечето случаи те имат свои обекти и не приемат съвместни дейности. Състоянието на Почивна база „Ахтопол” е лошо, голяма част от бунгалата са непригодни за ползване и не е възможно възстановяването им по първоначалния замисъл на изготвения проект. За разлика от предходни години сезон 2021 г. се оказа изненадващо успешен – лагерът се радваше на голяма посещаемост. Проблем обаче си остава остарялата техника за подгръване на вода, която е изключително енергоемка, и с настоящите цени на ел. енергията, сметките за ток станаха неимоверно високи. За периода ПБ Ахтопол е на пълна самоиздръжка.

➤ **Почивна база „Боровец”**, където САБ е в идеална съсобственост със Съюза на българските музикалните и танцови дейци (50:50). От 2014 г. имотът е с нов наемател, който извърши ремонтни дейности и в момента хотелът е обзаведен и изпълнява своята функция (в сайта на Съюза е приложен линк). Договорът с наемателя беше много изгоден за САБ, но за съжаление Пандемията оказва негативно влияние върху тази дейност (хотелът и ресторантът бяха затворени). Базата може да бъде ползвана от членове на САБ след предварителна заявка. Съюзът на артистите стартира инициатива за съдебна делба на имота със съсобствениците, поради непреодолими различия

относно експлоатацията на обекта. Поради тежките условия имотът се нуждае от ремонт.

➤ Почивна база „Св. Св. Константин и Елена” е обзаведена добре, има съвременно оборудване и предлага комфортни условия за почиващите. През мандата в нея отново се извършиха ремонтни дейности, които повишиха стандарта ѝ. При съгласуване на почивната заетост на базата с наемателя, тя също може да бъде ползвана от членове на САБ.

В района на квартал Виница се размени пустеещия незастроен имот „Вила Громови”, без изготвен ПУП. След поредица съдебни дела заведени срещу САБ от съседни на имота и установяване на незаконност на съществуващата стопанска постройка от 30 кв. м., имотът бе заменен за 3-стаен напълно обзаведен, луксозен апартамент, находящ се в затворен комплекс Браво 1 (Община Несебър), с басейн, ресторанти, спа, паркинг и др. на 300 м. от морския бряг, който активно се ползва. Приходът от имота е над 14 000 лв.

ПОЧИВНО ДЕЛО

➤ **Почивна база „Ахтопол”**

Базата продължава да функционира с относително голям поток от хора. Както бе отчетено в глава „Финансова дейност” на този етап е невъзможно да се предприемат инвестиции, които да осигурят по-добри условия и комфорт за членовете, които почиват там. През отчетния период са извършвани ежегодно неотложни ремонти на сервизните помещения – бани и тоалетни, произтичащи от щети, нанесени от лоши атмосферни условия, амортизация на базата, както и постоянни кражби.

През годините на отчетния период броя на театрите ползващи базата се запази устойчиво. През отделните сезони се взе решение да се намалят режийните разноски на театрите за ползване на базата с 12% , като разликата я поема САБ. При настоящите драстично увеличени цени на ел. енергията тези отстъпки ще са невъзможни.

- **Базата в курорта „Св. Св. Константин и Елена”** е отдадена под наем. Тя разполага с два апартамента и две стаи. Те могат да се ползват от членовете на САБ при условия и смени, съгласувани с наемателя.
- **Почивната база в к. к. „Боровец”** е съсобственост при квоти ½ идеална част със Съюза на българските музикални и танцови дейци. Имотът беше отдаден с дългосрочен договор под наем. Наемателят направи ново луксозно обзавеждане на имота и извърши основен ремонт, за което направи значителни инвестиции надхвърлящи договорените 200 000 лв. В момента се води съдебно дело със съсобственика СБМТД за равностойна подялба на имота. За съжаление тази база не се ползва често от наши членове.
- Трестайният апартамент в затворен **комплекс Браво 1** се използва активно от Драматичен театър „Н. О. Масалитинов” – Пловдив, при договорена цена и носи нормални приходи на САБ.

НАЕМИ

Има два типа наеми:

1. Ателиета със социален характер, т.е. от тях не се генерира финансов резултат при отдаването им. Съюзът на артистите в България разполага с 6 ателиета, като наемната им цена не е определена на пазарен принцип. Наемателите в общи линии редовно заплащат своите договорени наеми. Приходите от ателиетата са в полза на Социалния фонд към САБ и подпомагат дейността на организацията свързана със социално слабите, възрастни колеги.
2. Основна подкрепа за бюджета на Съюза са останалите наеми – имотът на ул. „Алабин” № 31 се отдаде на наемател, който направи студентски хостел. Почивната база Боровец има затруднения с наема поради пандемията през 2020 и 2021 г.

Подробно описание на приходите и разходите за мандата се намират в Таблица от която е видно, че за отчетите 2017, 2018, и 2020 г. сме завършили с отрицателен финансов резултат, а за 2019 и 2021 с положителен. За проектобюджета 2022 – 2025 г. е заложен балансиран бюджет.

ПРАВНИ ВЪПРОСИ

➤ През 2020 г. САБ е завел иск за делба на творческата база (сега хотел 3 звезди) в Боровец, който е в съсобственост със Съюза на българските музикални и танцови дейци. Взето е решение на Общото събрание от 2014 г. САБ да замени ½ и.д. част от този имот за самостоятелен имот/имоти. През отчетния период членове на САБ не са ползвали договореното с наемателя намаление за настаняване в хотела, а преговорите за замяната с апартаменти в София не доведоха до успешен край. За разлика от САБ членовете на СБМТД ползват постоянно имота, искат да го запазят, но не ѝ да изкупят дела на САБ. Делото е във втора фаза и се очаква имотът да бъде реално поделен или да бъде изнесен на продажба, ако това е невъзможно.

➤ През отчетния период между „Топлофикация София“ АД и САБ се водят дела за парични задължения. Тези дела са резултат от спечелен от САБ установителен иск, по който съдът прие за установено, че не се дължат на доставчика на услуга, суми за главница и лихви за имота на пл. „Народно събрание“. Делата са за малки суми, за различни периоди и за четирите имота в София. От всички над 15 дела „Топлофикация София“ АД е събрала от САБ сума в размер на 602,80 лв. срещу над 2 000 лева – сума събрана от САБ за направени разноси.

➤ През отчетния период някои от работодателите отказаха да сключат Колективен трудов договор, позовавайки се на извънредната обстановка и липса на пари. В тази връзка Директорът на Театрално-музикалния в Разград отрече правото на дружеството на САБ да участва в преговорите и подписването на КТД. Този отказ САБ оспори пред Комисията за защита от дискриминация. Бе постановено решение и бе призната дискриминация по признак синдикална принадлежност, бе даден срок за сключване на КТД и наложена имуществена санкция. Решението бе потвърдено от ВАС.

➤ Заедно с отказа да бъде сключен КТД двама от работодателите уволниха и председателите на синдикалните дружества на САБ в Държавния музикален и балетен център – София и Театрално-музикалния център – Разград. Тъй като в БКТД бе договорена защита на членовете на САБ, чрез изрично съгласие от синдиката за уволнение при съкращаване и намаляване обема на работа, в заповедите за уволнение бяха посочени основания „престой“ и „не притежава необходимото образование и професионална квалификация“. И двете уволнения бяха оспорени пред съда в София и в Разград, САБ осигури процесуално представителство пред съда и уволненията бяха отменени, ведно с възстановяване на работа и изплащане на обезщетение за времето, в което са останали без работа. Решенията бяха обжалвани. Решението на Разградския районен съд е потвърдено и е влязло в сила, като председателят е възстановен на работа, жалбата на ДМБЦ в София предстои да бъде насрочена в Софийски градски съд.

➤ Освен уволненията на председатели, САБ осигури процесуална защита и по дела за незаконно уволнение на служител в „НДК“ АД, Драматичен театър – Търговище и Общинския драматичен театър в Перник. Освен в Перник, уволненията бяха отменени от съда и служителите възстановени на работа.

➤ С подкрепата на САБ са приключили успешно и две дела за налагане на дисциплинарни наказания „забележка“ и „предупреждение за уволнение“, които наказания съдът е отменил.

➤ Пред Районния съд в Пазарджик с осигурена от САБ правна защита, където се води дело за неизплатени хонорари на работещ по граждански договор артист. Делото успешно приключи за артиста, като премина през три инстанции и хонорарите бяха изплатени.

Периодично през отчетния период САБ е полагал усилия за положителното решаване на редица други правни проблеми: спорове между наши членове и работодателите им, между членовете ни и възложители по

граждански договори и в преговори по сключване на договори с продуценти. С участието на САБ са се разрешили редица от възникналите индивидуални трудови или облигационни спорове.

САБ активно участва в подготовката и договарянето на Колективен трудов договор в бранш „Театър“ .

Специално следва да се отбележат усилията, положени пред институциите – Министерство на финансите и Министерски съвет за осигуряване на финансирането на държавните културни институти за сценични изкуства за времето на извънредната епидемична обстановка и извънредното положение чрез допълнителен компонент за ограничена дейност и за финансиране на индивидуални членове на САБ чрез НФ „Култура“.

БИБЛИОТЕЧНА И ИНФОРМАЦИОННА ДЕЙНОСТ

➤ В библиотеката на САБ има 10 909 броя книги и пиеси на български и чужди език, в това число които са публикувани в печатни издания. От тях са налични около 6561 броя преводни пиеси, 3678 пиеси от български автори. През този отчетен период фондът е попълнен със 600 бр. книги, от които 190 са дарения от автори, преводачи, издатели, читатели. Закупени са 410 книги на стойност 2461.02 лв. Фондът е попълнен с около 70 пиеси (ксерокопия) от нови заглавия, които не са били налични в Библиотеката. Състоят се от български и преводни текстове.

В Библиотеката на САБ се получава специализираното списание „НОМО LUDENS“.

За периода юни 2017 – септември 2021 г. има регистрирани общо 202 читатели, от тях 10 неактивни. Основната част от тях са студенти от НАТФИЗ

„Кръстьо Сарафов”, Нов Български университет, Театрален колеж „Любен Гройс”, също кандидатстуденти, театроведи, актьори, режисьори, преводачи, сценографи, киноведи, журналисти и читалищни дейци.

След извършен ремонт условията на работа в библиотеката са сравнително добри. За съжаление наличните стелажи са недостатъчни. Съществува проблем с остарялата дограма на читалнята, приемната и хранилището на библиотеката. Санитарният възел също се нуждае от ремонт, но за съжаление тези дейности не биха могли да се осъществят без дарение или спонсорство.

Библиотеката на САБ се нуждае и от дигитализация на библиотечните единици и театралния архив, като за целта е нужен специализиран библиотечен софтуер, който за да бъде ефективен изисква годишна поддръжка със съответния абонамент. Отново за тази основна дейност на САБ не достигат средства, които никак не са малко. Все пак това е важна част от мисията на организацията – да се грижи и съхранява театралната памет и ще се търсят възможности. Съюзът има готовност да разработва проекти към финансиращи институции за създаването на систематичен електронен архив, който да бъде в полза на изследователите на българския театър.

ВЗАИМООТНОШЕНИЯ С ИНСТИТУЦИИ И ДРУГИ ОРГАНИЗАЦИИ

➤ Съюзът на артистите в България поддържа конструктивен диалог с театрите, представлявани от директорите им и двете организации – работодателската Българска асоциация на работодателите в областта на културата (БАРОК) и Българска асоциация за театър (БАТ). На първо място и трите организации имат обща заинтересованост, свързана с развитието и усъвършенстването на театралната реформа. Има изразена подкрепа от страна на повечето директори за инициативи, свързани с дейността на съюзните организации по места и със САБ като цяло, като диалогът между страните протича в дух на зачитане на интересите и взаимни компромиси. За съжаление

има и театри, в които ръководството и съюзната организация не могат да постигнат споразумение и да сключат колективен трудов договор. Вероятно това се дължи на опасенията на директорите от недофинансиране на театрите и бюджетните намаления. Съвместните усилия по успешното реформиране на сектора ще продължат в условията на подписания Браншови колективен трудов договор, чиито клаузи са задължителни за спазване.

➤ Софийският театрален салон и Националните награди „ИКАР“ са инициатива на САБ и Столичната Община. Домакини на Салона са Театър Азарян и ДНК към Националния дворец на културата и Столичният куклен театър, които предоставят пространствата за гостуващите спектакли срещу заплащане на договорен наем. В рамките на наградите активно и финансово се подкрепя и Асоциацията за куклен театър /АКТ-УНИМА – България/. Знак за добра оценка е подкрепата от неправителствени и бизнес-организации. Имената им са в сайта на САБ.

➤ Министерството на културата предоставя финансова подкрепа основно за статуетките ИКАР и е традиционен партньор в провеждането на Софийския театрален салон и Наградите „ИКАР“, наред със Столичната община.

Съюзът на артистите в България се е обръщал с различни инициативи, някои от които са срещнали разбиране и са се развили, други не, но най-важното тепърва предстои – имат се предвид онези социални клаузи, разписани в Браншовия колективен трудов договор, към които все още не е пристъпено. Отново се подготвя нова театрална реформа с нови принципи за финансиране. В условия на Ковид криза тя има своите предимства, но и големи недостатъци. Съюзът няма намерение да бъде страничен наблюдател и ще следи всяка стъпка, ще застава с подкрепата си към добрите решения, които са в интерес на неговите членове и гарантирания ръст на доходите им. В последните четири години САБ продължи да работи за вече утвърдения си имидж на авторитетна организация и ще продължава да бъде фактор, с който правителството (което и да е то) ще се съобразява.

➤ Столичната община оценява САБ като обществено значим фактор и в последните години общите инициативи разширяват своя периметър. С активната работа на Съюза на артистите в България се разработиха правила, критерии и оценъчни карти за работата на Столичната програма „Култура”, по която ежегодно се разпределят над 1 млн. лева и кандидатстват над 380 културни организации, в т.ч. и столични театри и трупи. Отношението към САБ, като фактор за развитието на културата на национално и регионално ниво, поставя организацията в отговорна позиция. За съжаление все още не е постигнато споразумение за подписване на БКТД, касаещ общинските театри в София. Предстоят такива разговори да се водят както в София, така и в цялата страна.

БНТ е основната телевизия, с която САБ има споразумение за увеличаване на заплащането на труда на актьорите (35-36%) по инициатива на Гилдията на актьорите. Със сегашното ръководство на Гилдията на актьорите, работещи в дублажа и Гилдията на актьорите се стартираха преговори (някъде се подписаха споразумения) с частните телевизии, рекламни агенции, филмови къщи, кастинг компании и др., много от които работят на тъмно и с неясни статuti. Целта е да се извършват някои промени в Закона за закрила и развитие на културата (ЗЗРК) и Закона за авторското право и сродните му права (ЗАПСП).

➤ Резултатът от съвместната дейност на Съюза на артистите в България и Министерството на труда и социалната политика е Програма „Мелпомена“, която съществува от 2004 г. Тогава тя стартира под наименованието „Заетост в подкрепа на българския театър”. Независимо от редуцията в бюджета в предходните мандати, тя е една от най-добре работещите програми на Министерството на труда и социалната политика, не без помощта и усилията на САБ. През отчетния период бюджетът за програмата постепенно започна да се увеличава, основно чрез увеличаване на бройките заети лица. Тази година броят заети лица по програма „Мелпомена” е 260 бр.

➤ В замисъла на САБ относно НП Програма „Мелпомена” е залегнало постепенното увеличение на финансирането на заетите по програмата до достигане на средна работна заплата, като финансиране вместо досегашните минимални прагове. НП „Мелпомена” е създадена и координирана от САБ, за да обслужва целите единствено на театралното изкуство. В този смисъл постъпващи претенции на други гилдии не трябва да бъдат насочени срещу програмата, а в посока създаване на тяхна собствена специфична програма – например подходяща за музикални и танцови дейци.

Добре е да се търсят и нови възможности за попълване на финансовия фонд за работни възнаграждения, като се следят програмите, които предлага Министерството на труда и социалната политика и Агенцията по заетостта.

ТВОРЧЕСКА ДЕЙНОСТ. ПРОЕКТИ НА САБ

➤ През 1974 година са учредени творческите **награди на САБ**. От 2002 година те носят името **ИКАР** и имат своя символ – статуетка. САБ притежава изключителните права над **Софийския Театрален Салон ИКАР**, съвместно със Столичната Община, за които заплаща патентни такси, като свидетелството за регистрация на марката е от 2008 година. През годините организацията успя да постигне устойчивост в развитието на Софийския театрален салон и Националните награди ИКАР. Съвместно със Столичната община и подкрепата на Министерството на културата, както и редица други институционални и бизнес партньори, този театрален форум има вече **16 успешни издания** и е вписан в ежегодния културен календар на София и Националния културен календар. Официален домакин на извън столичните продукции е НДК, със своите приемащи сцени за драматичните представления и продукциите от областта на съвременния танц и пърформанс, както и Столичният куклен театър за продукциите от областта на кукления театър.

Основните цели на Софийския театрален салон и Наградите ИКАР са: обогатяване на културния живот в столицата; повишаване качеството на театралния продукт, чрез стимулиране на конкурентността сред творците; запознаване на софийската публика с най-добрите постижения в областта на театралното изкуство от цялата страна. В рамките на форума се реализират и различни други творчески инициативи, насочени към стимулиране дейностите на гилдиите и дружествата, представяне на иновативни форми, ангажиране на дебютиращи артисти и създаване на нови публики.

Основен медиен партньор е Българската национална телевизия.

➤ От 2013 година стартира **„Куклен софийски театрален салон”** в рамките на Софийския театрален салон и Наградите ИКАР. Традиционно домакин на гостуващите извънстолични куклени спектакли е Столичният куклен театър. Това е едно от най-дългоочакваните събития, като усилията са насочени предимно към детската аудитория. Кукленият салон успя да придобие свой профил и устойчивост със стремежа си да предлага винаги богата и разнообразна програма.

Всички приходи от билети и ВИП-покани от церемонията по връчването на Наградите ИКАР постъпват в полза на Здравния и Социалния фонд, с което САБ изпълнява и социалния ангажимент към членовете си. От 2007 година Съюзът учреди и Фондация ИКАР, която осъществява дейност в обществена полза. Целта е да насърчава развитието и утвърждаването на духовните ценности и театралната култура в България; да подпомага осъществяването на Софийския театрален салон; да работи за осъществяване на културния обмен между България и Европейския съюз; да подпомага реализацията на театрални проекти с висока художествена стойност; да подпомага проекти на млади творци, но основната дейност на Фондацията е подпомагането на пенсионери с доходи под прага на бедност, и осигуряването на студентски стипендии за студенти с отличен успех и тежко материално положение.

ДРУГИ ТВОРЧЕСКИ ПРОЕКТИ:

В периода юли 2017 – декември 2021 г. САБ е участвал в реализацията на следните проекти:

- Специализираното списание за театър **„Homo Ludens”**, което от 2000 г. се издава от Гилдията на театроведите и драматурзите към САБ се увеличи с още четири броя – 21, 22, 23 и 24 бр. И през този отчетен период изданието спази традицията да остане едно от малкото качествени, специализирани издания за театър. И четирите броя включват теоретични материали от наши и чужди театрални специалисти и изследователи, текстове на български и преводни пиеси, актуални интервюта, анализи и рецензии.
- Проектът **„Швейк”**, който беше създаден съвместно с Театър „Българска армия“ и Фондация „Арт Кейс“ през 2014 г. продължи своя живот до 2022 г. Вложените в него средства се възстановиха и за успеха на проекта може да се съди по факта, че спектакълът продължава да е в програмата на ТБА.
- **„Документиране на българския театър”**. Проектът се съсредоточи върху дигиталната обработка на архива, който се съхранява в САБ по театри и периоди, както и документите на Съюза, съхранявани в Централния държавен архив. Този проект стартира 2012 година с извършване на дигитализация на снимковия фонд на Съюза на артистите с налична техника. Този проект би могъл да има и по-широко развитие след намиране на източници на финансиране по предстоящи частични проекти или цялостен такъв за дигитализация на архивни документи, касаещи българския театър от 1944 г., както и Съюза на артистите в България от основаването му през 1921 г. досега.
- В същата посока е и поредицата от документални експозиции, които имат за цел да „раз-архивират“ и припомнят чрез снимки и документи за значими, но позабравени личности, допринесли за развитието на българския театър. Първата от тях е посветена на актрисата „Петя Герганова: живот от

роля в роля” в партньорство с Държавната агенция „Архиви” през 2013 г. От 2014 година, Съюзът на артистите, съвместно с Гилдията на театроведите и драматурзите започна реализирането на тези изложби като част от програмата на Софийския театрален салон. До този момент са осъществени девет експозиции по инициатива на Гилдията на театроведите и драматурзите. През последния мандат бяха представени изложби посветени на **„Велко Кънев: Разгневени монолози” (2018); „Димитър Манчев: Смахът никога не стига“ (2019); „Катя Паскалева: Жена със сто лица“ (2020); „Сто години мисия“ (2021)** по случай 100-годишния юбилей на Съюза. Фокус са интересни моменти от артистичната кариера и личния живот на творческите личности на база автентични документи от архивите на САБ, театрите в страната, Българската национална филмотека, Българската национална телевизия, както и личните архиви на творците със съдействието на техните семейства. Изложбата *Сто години мисия* проследи дейността и развитието на Съюза на артистите в България.

➤ В периода 2018 – 2021 г. Гилдията на театроведите и драматурзите реализира **дискусии, насочени върху проблеми на българския театър в рамките на Софийския театрален салон.** Дискусиите провокират нуждата да се говори за театър, да бъдат изговаряни основни проблеми, свързани със сценичното изкуство, както и да се търсят отговори на актуални тематични въпроси. Всяка година фокусът е различен: **2018 г. темата беше „Как театърът разказва днес“; 2019 „Съвременната арт сцена: проблемът за оценката“.** Последните две години дискусиите се проведоха онлайн, поради възникналата обстановка свързана с COVID-19 – **„Паметта на театъра: Възможности и перспективи“ (2020) и “Streaming Generation: Фокус съвременна българска драматургия” (2021).**

➤ През 2015 година в рамките на Софийския театрален салон започна и представяне на книги свързани с театралното изкуство. Съвместно с **Пощенска кутия за приказки** в София Лайф Клуб бяха представени книгите **„Не може да бъде”** от Мила Михова (2018); **„Какво искат жените”** (2019) и

книгата на Ваня Щерева „Още във вторник” (2020); в Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий” се представи книгата „Театърът наречен „Надежда“ посветена на 100 години театрално дело във Велико Търново (2019); в Литературен клуб перото на НДК беше представена книгата **Бележки от един живот**, посветена на 90-годишнината на Наум Шопов; а в Младежкия театър Мая Кисьова представи книгата си „**Театър от пясък**” (2020).

➤ Традиционно **Кукленият софийски театрален салон** се открива с парад на куклите, а в рамките на салона се осъществяват детски куклено-театрални ателиета с образователен характер в партньорство със Столичния куклен театър. Такива бяха организирани през 2018 и 2019 г. През 2019 г. актрисата Снежина Петрова проведе още ателие в подкрепа на образованието по театър за деца **#Clipclaptheatre**. През 2020 г. поради наложените ограничения свързани с противоепидемичната обстановка се проведеха Онлайн уъркшопове: **Създаване на музикална среда в куклен спектакъл** с участието на Мишо Шишков-син, Венцислава Асенова, Георги Стоянов и Галина Савова; **Моето тяло и аз** с ръководител Ивет Лазарова-Торосян, както и сценографско ателие с Мариета Голомехова **Докосни сцената**, което бе реализирано на живо в НДК. Ателието през 2021 г. **Докосни сцената-2**, насочи вниманието си към децата и младежите със специални потребности от Социален център „Вие сте част от нас” в кв. Орландовци, където се включиха артистите Людмила Сланева, Севар Иванов, Бориса Сарафова.

През същата година при реализацията на традиционните детски ателиета, освен Столичният куклен театър се включиха и артистите от Театър Сириус, които проведоха ателиета в ОКИ Дом на културата „Красно село”.

➤ В отчетния период и в рамките на Софийския театрален салон с образователен характер се реализираха следните събития: инсталацията **Конгломерат – поVRвай в театъра!**, както и дискусиата **Театърът в училище** с представители от Министерството на образованието, Министерството на културата, Съюз на артистите в България, НАТФИЗ

„Кръстьо Сарафов”, Нов български университет; през 2020 година по инициатива на Университетския театър на Нов български университет в Националния студентски дом се проведе дискусия на тема **Платформа артисти за ненасилие**; онлайн уъркшоповете **Дворец на паметта** с актьора Майкъл Уолф (2020), а през 2021 г. **Casting Call** на актьора Юлиан Костов. С образователна насоченост са и филмите, излъчени в рамките на Салона, посветени на Наум Шопов **Личен разговор** и **Лека нощ Лили!** с участието на Виолета Гиндева, в нейната последна роля в киното.

➤ В паралелната програма на Софийския театрален салон в периода се проведоха още следните събития:

- **Премълчаното-разказано - Documentary Fiction**, спектакъл представен в Националния студентски дом (2020);

- **Куково лято**, авторски спектакъл за деца и възрастни на Театър Сириус, ОКИ Дом на културата „Красно село” (2021);

- **Артисти на площада**, улична акция с циркови артисти пред Народния театър „Иван Вазов” (2020, 2021).

В последните години Съюзът на артистите в България се стреми да привлича различни партньори, освен традиционните, при реализацията на събитията включени в паралелната програма на Софийския театрален салон, както и проявява стремеж за децентрализация при тяхното провеждане.

➤ Съюзът на артистите в България подкрепя и редица национални и международни фестивали, които се провеждат в различни градове в страната. Наред с традиционното партньорство с **Международния театрален фестивал „Варненско лято”**, САБ подкрепя и е съорганизатор на фестивалите в **„Нова българска драма”** и **Конкурса за Унгарска и българска литература** в гр. Шумен; **Национален куклено-театрален фестивал „Михаил Лъкатник”** гр. Ямбол, **Фестивал на любителските комедийни театри „Велко Кънев”** гр. Тополовград, **Кукления фестивал „Златният делфин”** във Варна и др.

➤ През 2019 година Съюзът на артистите в България, **Гилдията на театроведите и драматурзите** с помощта на Националния фонд „13 века България”, Министерството на културата и Фондация Хомо Луденс издаде уникален по рода си фотоалбум **„100 лица на театъра“**.

➤ През 2020 година с финансовата подкрепата на Министерството на културата САБ организира **„Национално турне на актьорските випуски 2020 на НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов“**;

➤ Съвместно с Министерството на туризма Съюзът на артистите в България през 2020 г. реализира проекта **„6 духовни центъра на столицата“**, в който артистите Лилия Маравиля, Неда Спасова, София Бобчева, Александър Кадиев, Стефан А. Щерев и Любомир Ковачев направиха презентация на културно исторически и туристически обекти на територията на София.

➤ 2021 година отново с подкрепата на Министерство на туризма и съдействието на Община Варна се реализира проектът **„Варна, която обичам“**. В кратки видео клипове, водещите актьори от сектор сценични изкуства и Варненския театър Христина Джурова, Стоян Радев, Симеон Лютаков, Диана Димитрова, Калин Врачански и Радина Думянян представиха културно исторически и туристически обекти от морската ни столица.

Тази година проектът продължава своето развитие и предстои да се направят клипове в гр. Пловдив.

➤ 1 ноември 2021 г- съвместно със Столичната Община и партньорството на Търговска верига „Фантастико“ се реализира кампанията **„Моите будители“** с участието на Райна Кабаиванска, Теодор Ушев, Георги Господинов, Васко Василев, Лили Иванова, Мариус Куркински, Христо Мутафчиев, Цветана Манева, Койна Русева, Юлиан Вергов, Бойка Велкова, Теодосий Спасов, Марта Петкова и Никола Хаджитанев и др.

➤ През 2021 година съвместно с БНТ, Министерството на културата и Националния фонд „Култура” се реализира документалният филм, посветен на Съюза на артистите в България **„100 години по-късно“**. Филмът се излъчи

в навечерието на Новата година на 30 декември по БНТ1. В него участие взеха акад. Александър Балкански, доц. Асен Терзиев, Боян Арсов, Венцислава Асенова, Галина Савова, Елена Василева, Любомир Бъчваров, Любомир Савов, проф. Николай Йорданов, Християна Стоименова, Христо Мутафчиев, Цветана Манева.

➤ От 2020 година се създаде секция за ОНЛАЙН гласуване и обявяване на **награда на публиката за Най-добър спектакъл**. В рамките на Софийския театрален салон и наградите ИКАР, зрителите имат възможността да гледат драматичните и куклените спектакли и да определят, своите фаворити, като наградата се връчва заедно със статуетката ИКАР на 27 март на официалната церемония. Целта на тази инициатива е да привлече повече внимание към организацията, наградите и театралното изкуство.

МЕЖДУНАРОДНИ ВРЪЗКИ

➤ САБ е редовен член на Международната организация FIA.

САБ винаги се е стремил да поддържа социален диалог с ръководните органи на FIA. За съжаление наши представители не успяват да вземат участие в семинарите и конференциите, които се организират извън страната, което следва да бъде променено с намирането на средства и изпращането на експерти за обмяна на опит.

Международната дейност на организацията се нуждае от развитие и е необходимо да бъдат положени допълнителни усилия за това, тя да бъде активна. Важно е Съюзът на артистите да бъде адекватен на новите изисквания и условия за европейските стандарти за работа. Именно затова е добре в следващия мандат организацията да се включва в различни международни форуми за обмяна на опит.

Пред Вас се изложиха основните параметри на работа на Управителния съвет през изминалите четири години. Финансовият отчет е приложен в таблица, за да може да се проследи движението на средствата за отчетния период. Както и досега, така и пред новия Управителен съвет остава задачата през следващия мандат да продължи да работи за:

- Създаване на условия за повишаване на справедливото и достойно възнаграждение и жизнения стандарт на хората в отделните гилдии;
- Създаване на по-добри условия на труд и почивка;
- Насочване на усилията върху внедряване на европейски стандарти за сценичната техника и безопасност на трудовия процес.

Ефективността на Съюза на артистите в България като организация не е отговорност само на Управителния съвет и основния екип, но и на всички председатели на дружествата и гилдиите, както и на членовете, за да може САБ да е фактор при решаването на проблемите в сектора.